

Na varuai letasi nigna a Pol vania Timoti

Na Titiono Eigna Na Letasi Iaani

Na mane vetula a Pol ke mono kori vathe tatari i Rom kori vido ke risoa na letasi iaani tagna a Timoti. Leghugna mara Rom kena kidi lubati aua, a Pol ke eia kekeha taetaveti me risoa vasikei nigna na letasi vania a Timoti. Gi mara Rom kena ghoi thotia mena boa kori vathe tatari. Na vunegna ke adoa na theheagna ke gharani mai ghohi, a Pol ke risoa na letasi iaani vania Timoti. Kori vido iangeni a Timoti ke talu mono mua i Efesus bali velepuhira na komi tinoni kiloau.

Kori letasi iaani a Pol ke magnahaghinia keda vaheta Timoti eigna keda ei toetokea nigna na agutu vania a Krai. Pol ke velea a Timoti eigna keda tatango ngasi tagna na velepuhi ke tututuni me sokara ngasi kori nigna na vaututuni, toke keda pada na papara. Me velea mua eigna keda saghoi vaovarongo tagna na komi velepuhi piapilau kena eia kekeha mara i Efesus.

Na vunegna a Pol ke adoa na theheagna ke gharani, imanea ke magnahaghinia a Timoti keda togha tabirua na havigna me leghua na komi puhigna ke toke.

Na komi fata ke nagho kori letasi iaani:

Na titiono bali vaheta a Timoti kori nigna na agutu (1:1-2:13)

Na komi puhi ke nabagna na mane agutu nigna
a Kraiss (2:14-4:5)
Pol ke titiono eigna na havigna (4:6-22)

¹ Inau a Pol, nigna na mane vetula a Jisas Kraiss eigna a God ke vahiu. A God ke vetulau bali titiono a tadia na komi tinoni eigna na havi ke teo na govugna. A God ke taluhaghorea ghohi gi keda hera na havi ke teo na govugna iangeni tadia arahai kena vaututunia a Jisas Kraiss. ² Inau ku riso atua itamua a Timoti, inau ku dothovigho vaghagna a tamagna na gari ke dothovia a dathegna.

Inau ku tarai gi a God a Tamada ma Jisas Kraiss, na nida a Lod, koroda vatokegho, rarovigho, moro hegho na soleana kori havimu.

³ Timoti, inau ku agutu vania a God kori puhi ke jino vaghagna ara hutugu kena eia. Inau ku veletokea imanea eimu ighoe. Kori vido ku tarai tagna a God kori bongi ma na dani, inau ku tarai eimu ighoe hahali. ⁴ Inau ku boi havaghinia nimua na tangi ko eia kori vido ku taveti sanigho, mu magnahaghinia kuda ghoi atu reghigho. Gi kuda tangomana, inau kuda totogo puala. ⁵ Inau ku togha tabirua na vaututuni ke heta ke mono itamua. Hee, inau ku adoa nimua na vaututuni ke nanaba vamua na vaututuni ke mono tadia a kavemu Lois ma a idomu Iunis. ⁶ Na vunegna ighoe ko vaututunia a Lod Jisas, inau ku ghoi veleggho atu eigna koda agutu hahali kori sonihathavu a God ke hegho kori vido ku taofigho. ⁷ O eia iaani eigna a God ke heghita na Tarunga ke Tabu. Ma na Tarunga ke Tabu ke boi vamataghunighita. Teo. Na Tarunga ke

Tabu ke vahetaghita, me hatheghita eigna katida veidothovighi mati reireghi tokeghita gheheda tagna na komi fata ke dika.

⁸ O saghoi maomamo na titionoagna nida a Lod tadia na komi tinoni. Toke inau ku mono kori vathe tatari eigna inau ku leghua a Krai, o saghoi maomamohaghiniu. Keana o papara duagu bali titionoa na Rorongo ke Toke. Mo saghoi mataghu eigna a God keda vahetagho kori nigna na mana. ⁹ A God ke vahavighita me kiloghita gi katida nigna na komi tinoni tabu. Imanea ke eia iaani boi eigna na hava kati eia, keana eigna imanea ke leghua nigna na vanohehe ma nigna na dotho vanighita. Ma na nigna na dotho iangeni, a God ke heghita tagna a Jisas Krai gi e vavuha na maramagna. ¹⁰ Mi keagaieni a Jisas Krai, a Vahavida, ke mai bali tateli vanighita nigna na dotho a God. Na vunegna a Krai ke thehe me sokara tabiru, ighita kati adoa imanea ke vagovua na mana nigna na thehe, ma arahai kena vaututunia kedana hatia na havi ke teo na govugna. ¹¹ A God ke vahiu gi kuda na mane vetula ma na mane velepuhi bali tuturi aua na Rorongo ke Toke iaani eigna a Jisas. ¹² Na vunegna ku eia iangeni, ikeagaieni inau ku papara kori vathe tatari. Toke keda ai, inau ku boi nia maomamo, eigna inau ku adoa a Jisas Krai, imanea ku vaututunia. Mu pukuni adoa imanea ke tangomana na reireghiagna na velepuhi ke tutuni ke boa kori limagu me ghieghilei jufu mai na maghavu imanea keda ghoi tabiru mai.

¹³ Timoti, o velepuhira na komi tinoni na komi

fata ku velepuhigo kori vido ku mono duamu, eigna na komi fata irangeni e tutuni. O eia iaani kori voututuni ma na dotho ke mono itada eigna ighita kati mono haidu tagna a Jisas Krai. ¹⁴ O reireghi tokea na velepuhi ke tutuni a God ke boa kori limamu, ma na Tarunga ke Tabu ke mono ikorada, keda hathegho.

¹⁵ Ighoe ko adoa ghohi sethe na tinoni kiloau kori provins i Esia kena siriuhaghiniu me taveti sanu. A Figelus ma Hemogenes huju, oro taveti sanu mua. ¹⁶⁻¹⁷ Kari inau ku tarai kaea a God eigna keda vatokera Onesiforus duagna a taugna ma ara dathegna. Toke inau ku mono kori vathe tatari, imanea ke boi maomamo itagua. Kori vido ke mai i Rom, imanea ke hirou ivei mi vei me ghieghilei reghipadau. E sethe na maghavu imanea ke mai reghiu me vaheta na ghaghanagu. ¹⁸ Timoti, ighoe huju o adoa mua imanea ke eia sethe na fata bali hatheu i Efesus. Inau ku tarai gi a Lod keda rarovia Onesiforus kori dani imanea keda fatera na komi tinoni gougovu.

2

Na Soldia ke Toke nigna a Krai

¹ Dathegu Timoti, o lubatia a God eigna keda vahetagho tagna na heta a Krai ke heghita eigna ke dothovighita. ² Na komi fata ku velepuhigo ma na komi tinoni ke sethe, o velepuhira na komi fata iraani tadia na komi tinoni ko voututunira mo adora kena tangomana kedana velepuhira arahai tavogha mua.

³ O kaikaliti bali papara duagu, vaghagna na soldia ke toke nigna a Jisas Krai. ⁴ Ighoe

ko adoa ghohi na soldia ke magnahaghinia na vunaghigna keda totogo, imanea keda saghoi rugusi eigna sa agutu tavogha. Teo, imanea keda agutua vamua na nigna na agutu na vunaghigna. ⁵ Ahai ke magnahaghinia na hatiagna na taba kori veuevuhuhu raghe, imanea keda leghua na vetulagna na puhi raghe. Gi keda boi leghua, teo keda hatia na tabagna. ⁶ Ma ahai ke eia na agutu hutu kori nigna na gnatha, imanea keda kidi ghania na vanga itagna. ⁷ O toatogha toetokea na hava ku velegho atu, ma a Lod keda hathegho eigna koda thaothadoghagna na komi fata irangeni.

⁸ Timoti, o togha hahalia a Jisas Krai. Imanea ke havi mai kori vikegna a King Deved ma a God ke vasokara tabirua kori thehe. Iaani na Rorongo ke Toke inau ku tuturia vanira na komi tinoni. ⁹ Ma na vunegna inau ku titionoa na Rorongo ke Toke iaani, inau ku papara kori vathe tatari. Imarea kena tariu kori sen vaghagna inau na mane bilau. Kari ena boi tangomana nidia kedana taria na haghoregna a God kori sen. ¹⁰ Na vunegna iangeni, inau ku sasaa na papara bali hathera arahai a God ke vahira ghohi eigna kedana vaututunia a Jisas Krai. A God keda vahavira eigna kedana mono thovohaliu duagna i popo koragna nigna na mana ke hutu puala. ¹¹ Na komi haghore iraani ke tutuni: Na vunegna na havida ke haulaghi ke thehe ghohi duagna a Krai, ighita katida mono duagna hahali. ¹² Gi katida sokara ngasi kori vido na komi fata vahotha ke padaghita,

ighita katida vunaghi duagna.
 Keana, gi ighita katida velea ighita kati boi adoa
 imanea,
 imanea keda velea mua ke boi adoghita.

¹³ Toke ighita kati boi leghu hahalia na hava kati
 taluhaghore vania,
 imanea keda ei hahalia vamua na hava ke
 taluhaghorea vanighita,
 eigna imanea ke boi tangomana na togha sani-
 agna na hava ke taluhoghorea.

Na Mane Agutu ke Toke nigna a God

¹⁴ O saghoi soto na titionoagna na komi fata
 irangeni tadia arahai kena vaututuni ngengeni.
 Mo haghore heta vanira kori matagna a God
 eigna kedana saghoi riurihu eigna na ghaghana
 koragna na komi haghore. Teo sa fata ke toke
 keda au mai kori puhi iangeni. Ma na eiagna na
 puhi iangeni ke vadiadikala nidia na vaututuni
 arahai kena rongovia na komi rihu haohaghore.

¹⁵ O agutu heta vania a God eigna keda totogo
 kori nimua na agutu. O eia vaghagna na mane
 agutu ke boi maomamo eigna nigna na agutu
 ke toke. O velepuhira na haghoregna a God ke
 tutuni kori puhi ke jino. ¹⁶ Saghoi vaovarongo
 tagna na komi titiono ke mee ke boi tangomana
 na hatheagna sa tinoni. Eigna arahai kena
 eia na puhi iangeni, imarea kena jefe tagna
 a God. ¹⁷ Vaghagna na tubu ke boi mavo ke
 ghania na tonogna na tinoni, nidia na velepuhi
 arahai kena eia na komi titiono ke mee keda
 vadiadikalara nidia na vaututuni arahai kena
 vaovarongo itadia. E rua na mane koro eia na
 thagi titiono iangeni, a Himeneus ma Filetus.

¹⁸ Romara koro jefe tagna na velepuhi ke tutuni. Romara koro velea a God ke vahavi tabirughita ghohi kari imanea keda boi vahavi tabirua na tonoda kori vido a Jisas keda ghohi tabiru mai. Kori velepuhi iaani romara koro vadiadikalara ghohi nidia na vaututuni kekeha tinoni.

¹⁹ Toke keda ai, na kiloau ke turughua a God ke talu sokara ngasi. Ma na komi haghore iraani ke tateli aua iangeni ke tutuni: “God ke adoa nigna na komi tinoni,” ma “Arahai kena velea imarea nigna na komi tinoni a God, imarea kedana saghoi eia na komi fata ke dika.”

²⁰ Koragna na vathe hutu, sethe na thagi tapera kena mono. Imarea kena agutua kekeha kori ghol ba silva, kekeha kena agutua kori ghai ba na thepa. Kekeha tapera bali eigna na komi dani ke nagho, kekeha bali eigna na komi hai dani vamua. ²¹ Ahai ke boi eia na komi fata ke dika, imanea ke vaghagna na tapera bali eigna na dani ke nagho. Na havigna imanea ke jino ma a God ke tangomana na vahiagna eigna imanea keda eia vania sethe na agutu ke toke.

²² Timoti, o ghogho sania na komi fata ke dika kena magnahaghinia na eiagna mara mathangani. Kari o leghua hahalia na puhi ke jino mo vaututunia a God thovohaliu. O dothovira na komi tinoni mo mono kori soleana duadia arahai tavogha. Arahai kena maimanihihia a God kori havidia ke jino, imarea kedana eia mua na komi fata iraani. ²³ Saghoi vaovarongo tadia na komi rihu haohaghore ke mee ke teo sa vunegna eigna ko adoa na puhi iangeni ke ado variurihura na komi tinoni. ²⁴ Na komi tinoni agutu nigna a God,

imarea kedana boi riurihu haohaghore. Kari imarea kedana eia na komi fata ke toke vanira na komi tinoni. Imarea kedana tangomana na velepuhiragna eigna a God, mena boi dikatadia saisami. ²⁵ Imarea kedana mono taluleghu kori vido kena vajinora arahai kena bosu magnahaghinia nidia na velepuhi. Gi kedana eia vaghagna iangeni, da a God keda tughua na ghaghanadia eigna kedana vaututunia na velepuhi ke tutuni. ²⁶ Ikeagaieni a Satan ke tangolira eigna kedana leghua nigna na vanohehe ke dika. Kari, kori vido na ghaghanadia keda jino, imarea kedana ghogho sania.

3

Na Komi Puhi ke Dika tadia na komi Vagovui Dani

¹ Timoti, e toke gi koda adoa iaani: Sethe na fata ke vahothe keda mono mai tadia na komi dani iraani gi e tabiru mai a Jisas. ² Na komi tinoni kedana dothovira ghehedua me kedana dothovia na rongo. Imarea kedana titiono tautalunagho me kedana vahaihadira ghehedua. Imarea kedana haghore diadikalara arahai tavogha me kedana huhughura ara idodia mara tamadia. Imarea kedana boi veletokera arahai kena eia na fata ke toke vanira, me kedana boi ghaghana bohea sa fata nigna a God. ³ Imarea kedana boi dothovira arahai tavogha me kedana boi talutavogha na paluhadia sa tinoni. Imarea kedana titiono piapilau eidia arahai tavogha, me kedana leghua vamua nidia na komi toatogha ke dika. Imarea kedana magnahaghinia na

rihuagna ahai, me kedana boi magnahaghinira na komi fata ke toke. ⁴ Imarea kedana vadiadikalara ara kuladia me kedana saisami na eiagna na komi fata ke dika. Na ghaghanadia keda vonungia na tautalunagho. Imarea kedana dothovira vamua na komi fata keda vatotogora, kari imarea kedana boi dothovia a God. ⁵ Imarea kedana eia vaghagna kena voututunia God, kari imarea kedana boi lubatia na mana nigna a God eigna keda vajinoa na havidia. O saghoi mono duadia na komi tinoni vaghagna iangeni.

⁶⁻⁷ Kekeha tinoni vaghagna iangeni kena vano haghe kori vathedia kekeha vaivine kena boi thaothadogha, mena pilaunira eigna kedana voututunia nidia na velepuhi piapilau. Toke na koi vaivine irangeni kena dikahehe eidia na komi fata ke dika kena eia, iira kena leghua vamua na komi nidia na vanohehe ghehedia ke dika. Iira kena leghu hahalia na komi velepuhi mathangani, kari ena boi tangomana nidia na thaothadoghagna na velepuhi ke tutuni. ⁸ Mara velepuhi piapilau iraani kena sokara pungusia na velepuhi ke tutuni. Imarea kena toatogha vamua na komi fata ke dika ma na nidia na voututuni ke boi tutuni. Imarea kena vaghadia a Janes ma Jambres koro sokara pungusia a Moses i hau. ⁹ Kari imarea kedana boi tangomana na pilauniragna sethe na tinoni. Eigna na komi tinoni kedana reghia imarea kena hahi vaghagna vamua na komi tinoni i hau kena reghia a Janes ma Jambres koro hahi.

Na Vagovui Velepui nigna a Pol vania a Timoti

¹⁰ Timoti, ighoe ko pukuni adoa nigua na velepuhi, na puhigu, ma na hava ku magna-haghinia na eiagna vania a God. Ighoe o adoa inau ku vaututunia a God mu dothovira na komi tinoni. Mo adoa inau ku boi saisami na dikatagua mu talu sokara ngasi kori vido ke mai na komi vahotha. ¹¹ Ighoe o adoa mua na komi tinoni kena vaparau eigna ku leghua a Krais. Kori vido ku mono tadia na komi meleha i Antiok mi Aikonium mi Listra, nigua na komi thevuioka kena vaparau, kari a Lod ke hatheu me vamamaluhau tadia na komi papara irangeni. ¹² E tutuni, arahai kena magnahaghinia na leghuagna na puhi ke jino eigna kena mono haidu duagna a Jisas Krais, imarea kedana vaparara. ¹³ Na komi tinoni dika ma na mara na velepuhi piapilau kedana ghoi dika vano mua. Imarea ghehedea kena vaututunia na velepuhi piapilau, me kedana pilaunira kekeha tinoni eigna kedana vaututunia mua nidia na velepuhi. ¹⁴ Keana ighoe koda talu sokara ngasi tadia na komi fata kiti velepuhigo. Ighoe o adoa ghohi na komi velepuhi irangeni e tutuni eigna ko pukuni adoa na puhimami ighami kiti velepuhigo. ¹⁵ Turughu kori isomu, imarea kena velepuhigo na komi Rioriso ke Tabu. Ma na komi Rioriso ke Tabu irangeni kedana tangomana na tateliagna vanigho a God keda vahavighita kori vido kati vaututunia a Jisas Krais. ¹⁶ Na komi rioriso gougovu kena mono koragna na komi Rioriso ke Tabu kena au mai kori ghaghanagna a God. Na komi Rioriso ke Tabu, na fata ke nagho bali velepuhigita

na hava ke tutuni, bali vathaothadoghaghita na hava ke boi jino kori havida, bali vajinoa na havida, ma na bali velepuhighita eigna katida eia na hava ke jino. ¹⁷ Na komi Rioriso ke Tabu kena pukuni kaikalitira arahai kena agutu vania a God eigna kedana eia na komi thagi agutu gougovu ke toke.

4

¹ Kori vido a Jisas keda tabiru mai bali vunaghi pungusira nigna na mavitu, imanea keda fatera arahai kena talu havi mua ma arahai kena thehe ghohi. Na vunegna iaani, kori matagna a God mi kori matagna a Jisas Kraisa, inau ku velegho iaani: ² O tuturi aua na haghoregna a God. O mono kaikaliti bali tuturia vanira kori vido kena magnahaghinia na rongoviagna mi kori vido kena bosu magnahaghinia. Kori vido ko velepuhira na komi tinoni ngengeni, o saghoi dikatamua saisami itadia. O haghore heta vanira arahai kena ei hahia sa fata, mo hathera eigna kedana adoa na hava kena ei hahia, mo hathera eigna kedana leghua na puhi ke jino. ³ O eia iaani eigna na maghavu keda mai na komi tinoni kedana boi magnahaghinia na rongoviagna na velepuhi ke tutuni. Kari imarea kedana leghua nidia na vanohehe me kedana hirora mara na velepuhi piapilau kedana velera na komi fata kena magnahaghinia puala na rongoviagna. ⁴ Imarea kedana boi magnahaghinia na velepuhi ke tutuni me kedana magnahaghinia na rongoviagna na komi tutughuni poto ke boi tutuni. ⁵ Kari ighoe Timoti, na ghaghanamu

keda jino hahali. O sasaa na papara vania a Lod. Saghoi soto na tuturiagna na Rorongo ke Toke mo eia na komi agutu gougovu a God ke magnahaghinigho koda eia.

⁶ Na dani inau kuda thehe ke gharani mai ghohi. E boi hau ma na ghaughabuagu keda lulu vaghagna na waen ke rote kori olta kori vido kena eia na havughaghi. ⁷ Inau ku rihu heta kori na rihu ke toke. Vaghagna na mane ke raghe heta me ghioghilei govu na veuvehu raghe, inau ku agutu heta vania a Krai. Mu vagovua na agutu ke heu mu leghua hahalia na komi fata kati voututunira. ⁸ Ikeagaieni inau ku pitua na maghavu a Lod keda heu na taba eigna ku eia na hava ke jino. Kori dani fate, na mane fate ke jino, a Lod Jisas, imanea keda veleu inau ku jino kori matagna a God, iangeni nigua na taba. Boi tagua inau vamua, kari tadia arahai gougovu kena magnahaghinia puala kedana reghia na tabirugna mai.

Na Vagovui Haghore

⁹ Inau ku magnahaghinigho koda mai saisami itagua. ¹⁰ A Dimas ke taveti sanu eigna ke dothovira na komi fata kori maramagna iaani me vano i Tesalonika. A Kreskens ke vano kori provins i Galesia ma a Taitus ke vano kori provins i Dalmesia. ¹¹ Sikei vamua a Luk ke mono duagu ikeagaieni. Kori vido koda mai, o hatia maia a Mak duamu eigna imanea tangomana keda hatheu kori nigua na agutu. ¹² Inau ku vetula vano a Tikikus i Efesus. ¹³ Inau ku boa horua nigua na oopo tagna a Kapus i

Troas. Kori vido koda mai, o hatia duamu. Saghoi havaghinira na komi rioriso kori pepa vivilo ho, haluhadi na komi rioriso kena agutua kori ghuighuligna na sip.

¹⁴ Aleksanda, na mane ke agutua na komi fata kori aian, imanea ke eia sethe na fata bali vaparau. Kari a Lod keda tughu tabirua na komi fata ke dika ke eia. ¹⁵ Timoti, o dodoro toetoke tagna a Aleksanda, eigna imanea ke pukuni sokara pungusia nida na velepuhi.

¹⁶ Kori vido imarea kena kidi fateu eeni, teo ahai ke vaututuni ke hatheu. Imarea gougovu kena taveti sanu. Kari inau ku magnahaghinia a God keda boi fatera eigna iangeni. ¹⁷ Toke imarea kena taveti sanu, a Lod ke mono duagu me vahetau eigna kuda tuturi aua na komi fata gougovu kori Rorongo ke Toke tadia na komi tinoni kena boi Jiu ngengeni. Mi marea kena rongovia. Imarea kena magnahaghinia na fateugna bali vatheheu, kari a Lod ke vahaviu tagna na thehe. ¹⁸ A Lod keda vahaviu tadia na komi fata gougovu ke dika kedana eia itagua na komi tinoni, mi manea keda hatiu hadi kori nigna na hughuta i popo. Ati veletokea imanea thovohaliu. Amen.

¹⁹ O hera nigua na haghore dotho tadia a Prisila ma Akuila, tadia mua a taugna mara dathegna a Onesiforus. ²⁰ A Erastas ke mono horu i Korin. Inau ku boa horua a Trofimus i Miletus eigna imanea ke vahaghi. ²¹ Gi koda tangomana, o mai jufu eeni gi e mai na komi vula kena ghaula.

Iubulus, Pudens, Linus, Klodia ma arahai mua kena vaututuni eeni imarea kena vetula atua nidia na haghore dotho itamua.

²² Inau ku tarai kaea a Lod gi keda mono duamu kori havimu ma a God keda vatokeghamu gougovu.

**Na Rorong Ke Toke Eigna a Jisas Krai
The New Testament in the Bughotu language of the
Solomon Islands
Niu Testament long langguis Bughotu**

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bughotu

Translation by: SITAG

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-11-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 30 Nov 2021

ff048ce1-500f-52e4-9ba7-18fcd6abd5f1